

Et nyttårsønske fra fiskerinæringen

Av Trygve Myrvang, administrerende direktør i Norges Råfisklag

I nyttårstalen skrøt statsminister Erna Solberg av den norske fiskeeksporten. Det hadde hun all grunn til. Den er et fantastisk eksempel på hva Norge får til når næring og myndigheter samarbeider. Stabile rammevilkår for næringa vil sikre fortsatt vekst og stor virksomhet langs kysten.

For tredje år på rad setter Norge nye rekorder i fiskeeksport. I fjor lå det fisk på middagsbordene i nesten 150 land, til en verdi av over 91,6 milliarder kroner. Selv om eksporten av laks og ørret utgjør den største andelen, vokser også betydningen av villfisken. Åtte prosent økning i eksporten bare det siste året forteller om enorme muligheter i dette markedet.

Aldri tidligere er det gjennom Norges Råfisklag omsatt fangst til høyere samlet verdi enn i 2016. De offisielle tallene viser at omsetningen mellom fiskere og fiskekjøpere endte på hele 11,5 milliarder kroner, opp fra forrige topp på 9,7 milliarder i 2015. Av dette sto norske fiskere for 9,1 milliarder, opp fra 7,8 milliarder året før. Både totalt og for norske fiskere er dette nye toppnoteringer.

Økte priser på produktene hjelper. Stabile kvoter og god tilgang på ressursen hjelper. Bedring i EU-landenes økonomi etter finanskrisen hjelper. Alt dette bidrar selvsagt til vekst. Men det finnes en annen, og minst like viktig, forklaring på suksesshistorien.

Nasjonalt eierskap

Moderniseringen, veksten og ikke minst fremtidstroen på norsk fisk skyldes langsiktige og stabile rammevilkår utarbeidet av myndigheter og næringen i fellesskap. De sikrer at alle aktørene får en del av kaka, og ikke minst at store deler av verdiene tilfaller norske kystsamfunn over hele landet, med ringvirkninger langt opp i dalfører uten sjøluke og fiskebåter. Stabile, forutsigbare rammevilkår har gitt næringen rom til å utvikle seg. Den moderne forvaltningen av vår evig fornybare villfiskressurs er en suksess. Det samme er høstingen av den.

Fiskesalgsloven og Deltakerloven er fundamentet og bærebjelkene for næringen. Deltakerloven sikrer at aktive norske fiskere eier fartøylene, i kombinasjon med industrieide båter. Denne eierskapsmodellen har sikret oss gründere langs hele norskekysten.

Fiskesalgslagsloven, selve organiseringen av førstehåndsomsetningen, og minsteprissystemet, bidrar til god forvaltning av ressursen og stabilitet og forutsigbarhet for aktørene i ei næring hvor mye annet svinger, fra værforhold og bestandsanslag til etterspørsel og markedsadgang. Den stabiliteten som er sikret gjennom lovverket og organiseringen av omsetningen gjør det mulig for fiskeflåten håndtere all annen risiko. Det er også industrien tjent med, fordi det gir mer stabil råstofftilgang.

Vellykket dynamisk minstepris

Et stabilt rammeverk gjør det også mulig å teste ut nye, innovative løsninger. Siden 3. oktober i fjor har partene selv testet ut en såkalt dynamisk minstepris. I det nye systemet blir ny minstepris beregnet hver 14. dag, for 2 uker av gangen. Beregningen tar utgangspunkt i oppnådde gjennomsnittspriser for fersk og fryst torsk, samt utviklingen i eksportpriser for torskeprodukter.

Dette forsøket er en historisk milepæl og så langt svært vellykket. Partene er enige om å videreføre ordningen gjennom vintersesongen. Samme ordning er også gjennomført for kongekrabben og i

tillegg er man enige om å forsøke å etablere en modell med dynamisk minstepris for sei. Det blir meget spennende å følge utviklingen videre!

Innovativ og kapitalkrevende

Produktutvikling og modernisering av fisket er to viktige kriterier for hvorfor Norge har lyktes med å eksportere fisk til praktisk talt hele verden. Nye fiskeprodukter skapes og utvikles for øke markedsandeler og for vinne nye markeder. Fiskerne moderniserer flåten og gjør store investeringer for å effektivisere fisket. Disse to faktorene er begge viktige dersom vi fortsatt skal øke eksportverdien av villfisk.

Innovasjon er kapitalkrevende, og helt avgjørende om vi i fremtiden også skal være ledende på eksport av sjømat. Et hvileskjær, eller svekkede rammevilkår, vil fortere enn vi aner føre til at andre land spiser av våre markedsandeler.

Går for femdobling

Fiskesalgsloven og minsteprissystemet har også sikret oss en kostnadseffektiv omsetning av norsk fisk. Det er ikke mer enn tre år siden den nye Fiskesalgsloven trådte i kraft. Det ble til etter omfattende politiske prosesser mellom næring og myndighet, og best av alt; den fungerer etter hensikten.

Havets ressurser vil etter alt å dømme bli en enda viktigere eksportnæring for Norge i årene fremover. De siste ti årene har norsk sjømatnæring opparbeidet seg solid kunnskap og erfaring om eksport av norsk mat. Sammen med myndighetene retter vi nå fokus mot økt markedsadgang som en viktig faktor for å vokse videre.

Vårt nyttårsønske til politiske myndigheter er en videreføring de stabile og langsiktige rammevilkår vi sammen over tid har utarbeidet, i stedet for eksperimentelle løsninger og omkamper som kan sette norsk fiskerinæring flere tiår tilbake i tid. Får vi beholde roen rundt næringen og rammevilkårene er vi et viktig steg på veien til å nå fiskeriminister Per Sandbergs mål om en femdobling av eksportverdien innen 2050.